

ชุมชนคำรงค์ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

ชุมชนกับธรรมชาติอยู่เคียงคู่กันมานานแสนนาน คำกล่าวข้างต้นเป็นความจริงที่ผมปฏิเสธไม่ได้ เมื่อได้มาสัมผัสวิถีชุมชนที่ดำเนินชีวิตได้อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ ยิ่งทำให้ตื่นตาตื่นใจ

สมัยก่อนบ้านคำรงค์มีสภาพเป็นป่า วันหนึ่งมีเจ้าเมืองไม่ปรากฏนามเสด็จประพาสผ่านมา ระหว่างกำลังขึ้นชมป่าเมืองเพชรก็มีสาวชาวบ้านนางหนึ่งเห็นว่าพระองค์เดินทางมาเหน็ดเหนื่อย จึงเข้ามาถวายน้ำดื่มเพื่อดับกระหาย แต่ในชั้นน้ำมีใบหญ้าคาลอยอยู่ เมื่อเจ้าเมืองเห็นก็กริ้วมาก เรียกหญิงสาวเข้าไปพบ เธอจึงอธิบายว่าที่ต้องใส่หญ้าคาลงไปเพื่อกันไม่ให้พระองค์รับแรงเสียน้ำ เพราะกำลังเหน็ดเหนื่อยจะทำให้ลูกเสียดและอาจทรงพระประชวรได้

เจ้าเมืองเมื่อฟังก็เข้าใจ จึงมอบ “พระอำมรงค์” (แหวน) เป็นการตอบแทนน้ำใจต่อหญิงสาว ต่อมาชาวบ้านจึงเรียกชุมชนแห่งนี้ว่า “บ้านธรรมรงค์” ก่อนที่จะเพี้ยนมาเป็น “คำรงค์” จนถึงปัจจุบันนี้

หลังจากที่ทราบประวัติความเป็นมา วันนี้เราได้นัดหมายกับ คุณไพโรจน์ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ไว้ที่ อบต.คำรงค์ ประมาณแปดโมงครึ่ง เพื่อพาเราไปสัมผัสวิถีชุมชน เมื่อคุยกันเสร็จจึงออกเดินทางไปยังถ้ำรงค์และวัดซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ เมื่อเดินผ่านประตูเข้าสู่ภายในถ้ำเจอพระพุทธรูปองค์ใหญ่ยืนโดดเด่นอยู่เบื้องหน้า จึงได้ถามคุณไพโรจน์...

“หลวงพ่อดำที่เขาถ้ำรงค์อยู่กับชุมชนแห่งนี้มานาน เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ห้ามญาติสมัยทวารวดี หล่อด้วยสำริดสีดำทั้งองค์ ทางชุมชนได้ให้กรมศิลปากรมาตรวจลอบสันนิษฐานว่ามีอายุเกือบ 1,000 ปี นอกจากหลวงพ่อดำแล้ว ยังมีพระพุทธรูปคล้ายเทวดาเป็นประติมากรรมปูนปั้นนูนสูง เชื่อกันว่าในสมัยก่อนอาจจะใช้ทำพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยคล้ายหัวช้าง ภาพเขียนฝาผนัง แม้จะมองไม่ชัดแต่บ่งบอกถึงความเก่าแก่พอสมควร สำหรับที่วัดถ้ำรงค์ แม้อายุจะไม่เก่า

แก่นัก แต่ที่น่าสนใจ คือ ลวดลายหน้าบันพระอุโบสถ บริเวณเสา เขียนสีได้อย่างสวยงาม โดยช่างฝีมือจากเมืองเพชร ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง”

เมื่อให้หลังคักดีสิทธิประจำหมู่บ้านกันเสร็จสรรพ เรามีคิวที่จะแวะไปยังชุมชนที่ทำการเกษตรทั้ง ปลูกผัก ทำสวน ทำเครื่องจักสาน บ้านท้าววและกังหัน ซึ่งนับวันจะหาช่างฝีมือประณีตได้น้อยลง แต่ที่ขึ้นชื่อกำลังได้รับความนิยมอยู่ในขณะนี้ คือ การทำสวนตาลโดนด

ระหว่างที่กำลังนั่งช้อนทำयरมอเตอร์ไซด์ไปยังสวนตาล ผ่านตลาดเก่าและบ้านทรงไทยที่ชาวบ้านยังอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ชมอยู่เป็นระยะ ๆ ส่วนริมรั้วสองข้างถนนจะเขียวขจีไปด้วยพืชผักสวนครัวรั้วกินได้

กันแทบทุกครัวเรือน จนกระทั่งมาถึงสวนตาลของลุงถนอม โอ...ต้นตาลเยอะมาก แต่ละต้นทั้งสูง ทั้งใหญ่ ปลูกเรียงกันเป็นแถวอย่างมีระเบียบ แม้ไม่กี่ก้านไปเต็มพื้นที่ช่วยให้ร่มรื่นจนรู้สึกไม่อยากจะไป

ออกไปจากดงตาลเลย

คุณอำนาจ ลูกชายลุง “เดิมทีสวนตาลแห่งนี้คือ

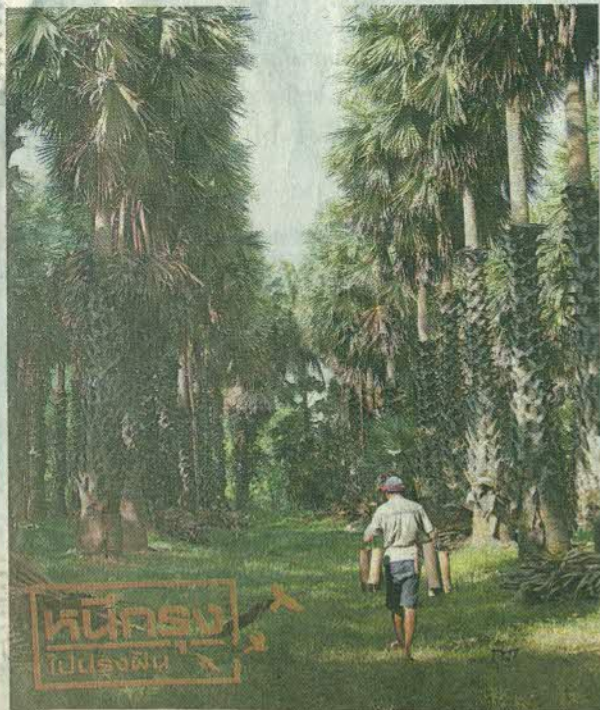
ความสำเร็จ เจออุปสรรคมาเข้ามาปลูกทดแทนโดยไม่ต้องได้มาดกลองปลงใจที่ต้นตาล ตยังบอกว่าไม่อยากให้ต้นตาลตาลเป็นต้นไม้ที่มีเอกลักษณ์คิดถึงต้นตาล แต่ปัจจุบันต้นจึงอยากอนุรักษ์สวนตาลไว้ให้บอกอีกว่า ต้นตาลหนึ่งต้นมีจนถึงลูกตาลที่สุกเต็มที่ ขึ้นอลูกตาล ใช้เป็นส่วนประกอบใน

ความหวานให้กับอาหาร ใบตเคยยนี้ได้กลายเป็นสถานที่พ่อยาวชนตลอดจนผู้ที่สนใจอีกเก็บเกี่ยวผลผลิตและการแป

นอกจากที่สวนลุงถนอมเป็นอาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นชุมชนมา ช่วยสร้างอาชีพรายได้ให้อย่างหนึ่งว่า “หมู่บ้านตาล

เสร็จภารกิจจากสวนลุดศักยภาพของชุมชนถ้ำรงค์ยังขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ อีกเยอะนำไปทำขนมตาล การขึ้นตาลหัวตาล การทำขนมตาล เป็นพูด นามมัน ที่นำเอาลูกตาลทองถิ่น มาตากแห้งตัดแปลงเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม

คุณไพโรจน์ยังบอกว่า จะได้เห็นถึงวิธีการทำตาลขอชุมชนถ้ำรงค์ถือว่าเป็นโดดเด่น จึงเหมาะที่จะมาศึกษาให้กับผู้ที่สนใจ เพื่อนำไปปฏิบัติชุมชนถ้ำรงค์ ตั้งอยู่ใน

วัดท่าแห่งศาล (โศก)
ชุมชุมคนดำรงคํ์ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

ท่าแห่งศาล (โศกนาฏ)

ชนดำรงค์ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

★ เติลนิยวส ★
ไอรีด

วัดแห่งตา
ชุมชนดำรงศิ อ.บ้าน

วัดแห่งตา

ชุมชนดำรงค์ อ.บ้าน

ชุมชนกับธรรมชาติอยู่เคียงคู่กันมานานแสนนาน คำกล่าวข้างต้นเป็นความจริงที่ผมปฏิเสธไม่ได้ เมื่อได้มาสัมผัสวิถีชุมชนที่ดำเนินชีวิตได้อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ ยิ่งทำให้ตื่นตาตื่นใจ

สมัยก่อนบ้านดำรงค์มีสภาพเป็นป่า วันหนึ่งมีเจ้าเมืองไม่ปรากฏนามเสด็จประพาสผ่านมา ระหว่างกำลังขึ้นชมป่าเมืองเพชรก็มีสาวชาวบ้านนางหนึ่งเห็นว่าพระองค์เดินทางมาเหน็ดเหนื่อย จึงเข้ามาถวายน้ำดื่มเพื่อดับกระหาย แต่ในขันน้ำมีใบหญ้าคาลอยอยู่ เมื่อเจ้าเมืองเห็นก็กริ้วมาก เรียกหญิงสาวเข้าไปพบ เธอจึงอธิบายว่าที่ต้องใส่หญ้าคาลงไปเพื่อไม่ให้พระองค์รีบเร่งเสวยน้ำ เพราะกำลังเหน็ดเหนื่อยจะทำให้จุกเสียดและอาจทรงพระประชวรได้

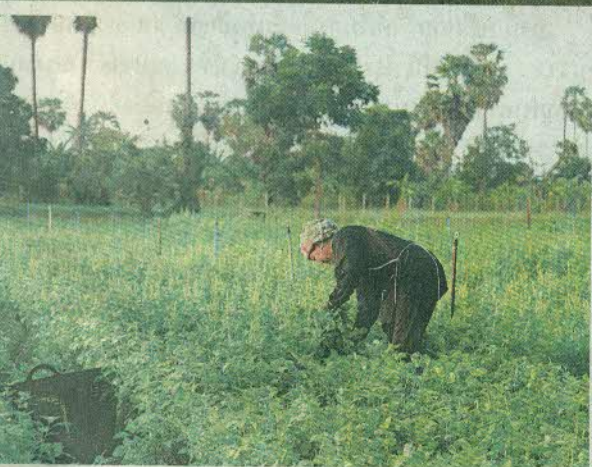
เจ้าเมืองเมื่อฟังก็เข้าใจ จึงมอบ “พระอัมรังค์” (แหวน) เป็นการตอบแทนน้ำใจต่อหญิงสาว ต่อมาชาวบ้านจึงเรียกชุมชนแห่งนี้ว่า “บ้านอัมรังค์” ก่อนที่จะเพี้ยนมาเป็น “ดำรงค์” จนถึงปัจจุบันนี้

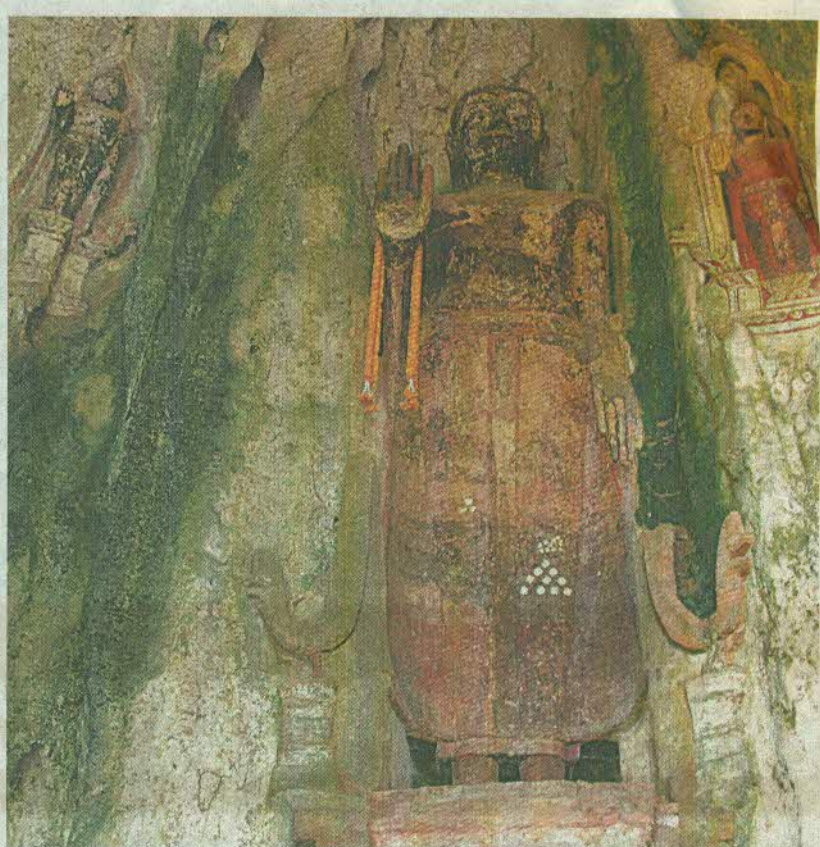
หลังจากที่ทราบประวัติความเป็นมา วันนี้เราได้นัดหมายกับ คุณไผ่โจนซ์ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ย้ายประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไว้ที่ อบต.ดำรงค์ ประมาณแปดโมงครึ่ง เพื่อพาเราไปสัมผัสวิถีชุมชน เมื่อคุยกันเสร็จจึงออกเดินทางไปยังดำรงค์และวัดซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ เมื่อเดินทางผ่านประตูเข้าสู่ภายในถ้ำเจดีย์พระพุทธรูปองค์ใหญ่ยืนโดดเด่นอยู่เบื้องหน้า จึงได้ถามคุณไผ่โจนซ์...

“หลวงพ่อดำที่เราดำรงค์อยู่กับชุมชนแห่งนี้มานาน เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ปางห้ามญาติสมัยทวารวดี หล่อด้วยสำริดสีดำทั้งองค์ ทางชุมชนได้ให้กรมศิลปากรมาตรวจสอบสันนิษฐานว่ามีอายุเกือบ 1,000 ปี นอกจากหลวงพ่อดำแล้ว ยังมีพระพุทธรูปคล้ายเทวตาเป็นประติมากรรมปูนปั้นนูนสูง เชื่อกันว่าในสมัยก่อนอาจจะใช้ทำพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยคล้ายหัวช้าง ภาพเขียนฝาผนัง แม้จะมองไม่ชัดแต่แบ่งบอกถึงความเก่าแก่พอสมควร สำหรับที่วัดดำรงค์ แม้อายุจะไม่เก่า

แก่นัก แต่ที่น่าสนใจ คือ ลวดลายอย่างสวยงาม โดยช่างฝีมือกว้างขวาง”

เมื่อไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำชุมชนที่ทำการเกษตรทั้งปี และกัน ซึ่งนับวันจะหาซากรับความนิยมอยู่ในขณะนี้ คือ ระหว่างที่กำลังนั่งพักผ่อนและบ้านทรงไทยที่ชาวบ้านระยะ ๆ ส่วนริมรั้วสองข้างถนนกันแทบทุกครัวเรือน จนกระทั่ง...ต้นตาลเยอะมาก และอย่างมีระเบียบ แม้ในกิ่งก้าน

ตาล (โตนด)

อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

ตาล (โตนด)

อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

ป็นมา วันนี้เราได้นัดหมายกับ คุณ แก่นัก แต่ที่น่าสนใจ คือ ลวดลายหน้าบ้านพระอุโบสถ บริเวณเสา เขียนสี ล้อมพันการทองเตี้ยๆ ไว้ที่ อบต. ถ้า ไปสัมผัสวิถีชุมชน เมื่อคุยกันเสร็จ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ เจอพระพุทธรูปองค์ใหญ่ยืนโดดเด่น

แก่นัก แต่ที่น่าสนใจ คือ ลวดลายหน้าบ้านพระอุโบสถ บริเวณเสา เขียนสี ได้อย่างสวยงาม โดยช่างฝีมือจากเมืองเพชร ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่าง กว้างขวาง”

เมื่อให้หลังคักดีลื้อที่ประจําหมู่บ้านกันเสร็จสรรพ เรามีคิวที่จะแวะไป ยังชุมชนที่ทำการเกษตรทั้ง ปลูกผัก ทำสวน ทำเครื่องจักสาน บ้านท่าว่าว และกังหัน ซึ่งนับวันจะหาช่างฝีมือประณีตได้น้อยลง แต่ที่ขึ้นชื่อกำลังได้ รับความนิยมอยู่ในขณะนี้ คือ การทำสวนตาลโตนด

ระหว่างที่กำลังนั่งช้อนท้ายรถมอเตอร์ไซด์ไปยังสวนตาล ผ่านตลาด เก้าและบ้านทรงไทยที่ชาวบ้านยังอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ชมอยู่เป็น ระยะ ๆ ส่วนริมรั้วสองข้างถนนจะเขียวขจีไปด้วยพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ กันแทบทุกครัวเรือน จนกระทั่งมาถึงสวนตาลของ **ลุงถนอม**

โอ้...ต้นตาลเยอะมาก แต่ละต้นที่สูงๆ ทั้งใหญ่ ปลูกเรียงกันเป็นแถว อย่างมีระเบียบ แม้ในกิ่งก้านไปเต็มพื้นที่ช่วยให้ร่มรื่นจนรู้สึกไม่อยากจะไป

ออกไปจากดงตาลเลย

คุณอำนาจ ลูกชายลุงถนอมได้เล่าให้ฟังว่า

“เดิมทีสวนตาลแห่งนี้คุณพ่อเคยปลูกพืชจำพวกล้มลุกไม่ประสบ ความสำเร็จ เจออุปสรรคมากมาย จนรู้สึกท้อแท้จึงค้นหาพืชอย่างอื่น เข้ามาปลูกทดแทนโดยไม่ต้องใช้สารเคมี ไม่ต้องดูแลรักษามาก กระทั่ง ได้มาทดลองปลงใจที่ต้นตาล ตั้งแต่บัดนั้นจนถึงเดี๋ยวนี้ก็หลายสิบปี พอ ยังบอกว่าไม่อยากให้ต้นตาลเมืองเพชรสูญหายเหลือเพียงตำนาน เพราะ ตาลเป็นต้นไม้ที่มีเอกลักษณ์ของ จ.เพชรบุรี เมื่อคิดถึงเพชรบุรีต้อง คิดถึงต้นตาล แต่ปัจจุบันต้นตาลเมืองเพชรกลับเหลือน้อยลง คุณพ่อ จึงอยากอนุรักษ์สวนตาลไว้ให้อยู่คู่เมืองเพชรไปนาน ๆ คุณอำนาจยัง บอกอีกว่า ต้นตาลหนึ่งต้นมีประโยชน์เกือบทุกส่วน ตั้งแต่ลูกตาลอ่อน จนถึงลูกตาลที่สุกเต็มที่ ขึ้นอยู่กับว่าจะนำส่วนนั้นไปทำอะไร เช่น เนื้อ ลูกตาล ใช้เป็นส่วนประกอบในการทำขนม น้ำตาลเอาไปเคี่ยวเพื่อเพิ่ม ความหวานให้กับอาหาร ใบตาลนำไปสานเป็นภาชนะต่าง ๆ เป็นต้น จน เติบโตได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและยังเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้กับ เยาวชนตลอดจนผู้ที่สนใจอีกด้วย โดยเริ่มจากการเพาะเมล็ดพันธุ์ การ เก็บเกี่ยวผลผลิตและการแปรรูป ทั้งที่กล่าวมานี้ขึ้นอยู่กับฤดูกาลด้วย”

นอกจากที่สวนลุงถนอม ชาวบ้านส่วนหนึ่งยังคงปลูกตาล ทำตาล เป็นอาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นชุมชนที่ปลูกตาลมากที่สุดเท่าที่ผมได้เคยสัมผัส มา ช่วยสร้างอาชีพรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน จนมีชื่อเรียกอีก อย่างหนึ่งว่า “หมู่บ้านตาลโตนด”

เสร็จภารกิจจากสวนลุงถนอม เรามีเวลาเหลือไม่มาก แต่ด้วย คัญภาพของชุมชนถ้ำรงค์ยังมีกิจกรรมท่องเที่ยวเรียนรู้ในวิถีแห่งตาล ขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ อีกเยอะ เช่น การยี่โตนดที่ใช้ลูกตาลสุกมาเพื่อ นำไปทำขนมตาล การขึ้นตาล การเผาตาล การเคี่ยวตาล การทำแกง หัวตาล การทำขนมตาล เป็นต้น รวมถึงการทำตุ๋นตาลของ **ลุง พุด นามมัน** ที่นำเอาลูกตาลโตนดและวัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติไป ท้องถิ่น มาดัดแปลงเปลี่ยนแปลงเป็นงานแฮนด์เมดจำพวกตุ๊กตาของที่ระลึก รูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม

คุณไฟโรจน์ยังบอกว่า นักท่องเที่ยวต้องไปให้ถูกช่วง ถูกจังหวะ จึง จะได้เห็นถึงวิถีการทำตาลของชาวบ้านที่ไม่ได้มีการจัดฉากใด ๆ ทั้งสิ้น

ชุมชนถ้ำรงค์ถือว่าเป็นชุมชนต้นแบบที่มีความเป็นเอกลักษณ์อัน โดดเด่น จึงเหมาะที่จะมาศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อเผยแพร่เป็นวิทยาทาน ให้กับผู้ที่สนใจ เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

ชุมชนถ้ำรงค์ ตั้งอยู่ใน อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี อยู่ห่างจากตัว เมืองเพชรไปบนทางหลวงหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ประมาณ 5 กม. ทางเข้าหลักของชุมชนจะอยู่บริเวณ กม. 178 มีศูนย์พักนักท่องเที่ยว เป็นจุดสังเกต ซึ่งหากใครไปเป็นหมู่คณะสามารถติดต่อขอใช้ บริการรถรางนำเที่ยวตามจุดต่าง ๆ ของชุมชนได้ (ชุมชนมีโปรแกรม นำชมตามฤดูกาล) โดยผู้สนใจสามารถสอบถามรายละเอียดต่าง ๆ เพิ่มเติมได้ที่ อบต.ถ้ำรงค์ โทร. 0-3249-1467.

เรื่อง : ธีรพงศ์ ศรีเลิศ, ชอชาย เกอดเกียรติกุล
ภาพ : กองบรรณาธิการนิตยสารหนีกรุง
www.facebook.com/neekrungmagazine

คุณอำนาจ ลูกลุงถนอม

